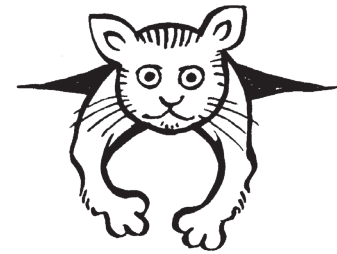

Kristel Nyberg

TÄHTIIN KIRJOITETTU

Roolipeli

GLASSANGEL
GAMES & STORIES

KIITOKSET

Suurimmat kiitokset Tähtiin kirjoitettu -pelistä kuuluvat Saralle, Mari-Liisalle ja Idalle, joiden kanssa on ollut mahtavaa tehdä töitä Tieteen ja taikuuden rajamailla -hankkeessa.

Kiitos Koneen Säätiölle, jonka rahoitus mahdollisti koko hankkeen ja siis myös tämän pelin.

Tähtiin kirjoitettu on Powered by the Apocalypse -peli. Haluan siis erityisesti kiittää Vincent Bakeria ja Meguey Bakeria, joiden Apocalypse World -pelistä kaikki alkoi.

Inspiraatio jaettuun keskushahmoon on peräisin Lauren McManamonin ja Jesse Rossin PbtA -pelistä Girl Underground.

Peli on julkaistu osana Koneen säätiön rahoittamaa Tieteen ja taikuuden rajamailla -hanketta

Haluatko lukea lisää TiTaRa -hankkeesta?

Hankkeen kotisivut löytyvät Koneen säätiön kotisivujen alta osoitteesta <https://koneensaatio.fi/hanke/titara/>

© Tekijät 2026

GlassAngel Games & Stories

Koneen Säätiö
Turun yliopisto
TiTaRa-hanke

Taitto, kuvitus ja kustannustoimitus:
Ninni Aalto

ISBN 978-952-65846-1-4 (Nid.)

ISBN 978-952-65846-2-1 (PDF)

Painopaikka: Picaset Oy Helsinki 2026

⊗ Pelitestaajat ⊗

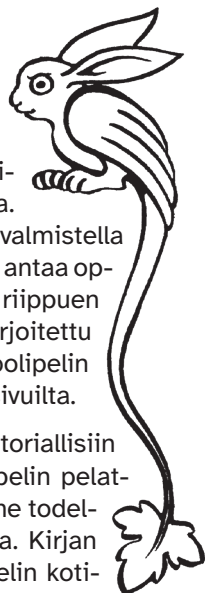
Annukka Rytty
Ilana
Carlos
Ilona "Hattara" Riekkola
Jukka Karvonen
Kai Viiliäinen
Kanerva Tuominen
Mari-Liisa Varila
Marras Sinikarhu
Minna Vähäsalo
Pihla Lehtinen
Saija Niemi
Sara Norja
Susanna Paasonen
Teemu Esko
Will Turner
Zohku

ROOLIPELI OPETUKSEN APUNA

Tähtiin kirjoitettu -peliä voi käyttää myös esimerkiksi historian tai uskonnon opetuksessa. Opettaja voi valita peliasetelman etukäteen ja valmistella pelattavat hahmot. Itse pelaamiseen voi silloin antaa oppilasryhmille asetelmasta ja oppilaiden iästä riippuen 30-60 minuuttia aikaa. Pelin rinnalle on kirjoitettu opettajan infopaketti, josta löytyy vinkkejä roolipelin opetuskäyttöön. Infopaketin löydät pelin kotisivuilta.

Kirjan valmiit peliasetelmat perustuvat historiallisiin lähteisiin ja tiettyyn asetelmaan perustuvan pelin pelattuaan ryhmä voi tutustua siihen, mitä tiedämme todellisesta historiasta pelin tapahtumien taustalla. Kirjan asetelmat ovat peräisin Englannista, mutta pelin kotisivuille kootuissa lisäasetelmissa olemme ottaneet jonkin verran taiteellisia vapauksia ja valinneet mukaan henkilöitä ja tapahtumia myös muualta Euroopasta.

Lisää peliasetelmia lisätään vähitellen pelin kotisivulle kristelnyberg.fi/tahtiinkirjoitettu, josta löytyvät myös muut tuloistettavat lisämateriaalit.

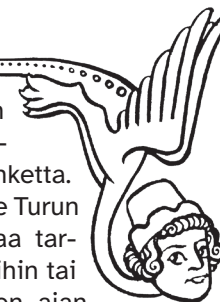

ALKUSANAT

Tähtiin kirjoitettu -roolipeli on syntynyt Koneen Säätiön tuella osana Tieteen ja taikuuden raja-
mailla-hanketta, eli tuttavallisemmin TiTaRa-hanketta. Kolme vuotta kestäneen hankkeen aikana kolme Turun yliopiston englannin kielen oppiaineen tutkijaa tarkasteli tekstejä, jotka liittyvät noitiin, astrologeihin tai alkemisteihin Englannissa keskiajalla ja uuden ajan alussa. Hankkeessa tutkittiin sitä, mitä aikakauden tekstit kertoivat suhtautumisesta näihin tieteen ja taikuuden raja-
maastossa toimiviin ihmisiin. **Ida Meerto** tutki hankkeessa noitiin liittyvää sanastoa, **Sara Norja** alkemiaa käsitteleviä ja alkemistien kirjoittamia tekstejä ja **Mari-Liisa Varila** astrologiaan liittyviä materiaaleja. Roolipelin on kirjoittanut **Kristel Nyberg**.

Pelin keskushahmoina toimivat noidat, astrologit ja alkemistit, ja pelaajat pääsevät asettumaan näiden jossain määrin erikoisten tai erityisten yksilöiden, mutta myös heitä ympäröivien yhteisöjen tavallisten ihmisten asemaan. 2000-luvun ihmisen näkökulmasta tällaiset hahmot saattavat tuntua etäisiltä, herkkäuskoisemman ajan tuotteilta, mutta maailmankuvan muutoksista huolimatta ihmiset varhaisempina vuosisatoina olivat kuitenkin pohjimmiltaan varsin samanlaisia kuin nykyään. Esimerkiksi kahdeksansataa vuotta sitten elänyt astrologi ja nykypäivän kosmologi pyrkivät molemmat selvittämään, kuinka maailma toimii. Tätä selvitystyötä ihmiset ovat tehneet halki koko ihmiskunnan historian, ja maailmankäsitykset ja teoriat ovat muuttuneet sitä mukaa, kun tietoa on saatu lisää.

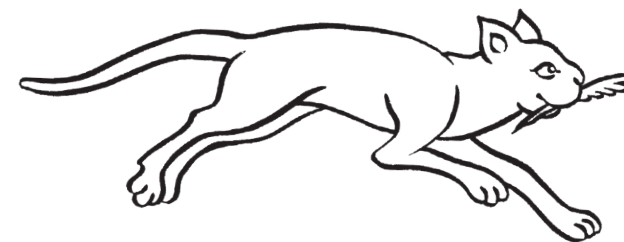
Antoisia roolipelihetkiä!

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	10
PELAAJALLE	15
Peliin valmistautuminen	16
Turvallista pelaamista	22
Pelaaminen	26
Pelisäännöt	29
Keskushahmo	32
Yhteisöhahmot	41
Toiminnot	46
Pelikirjat	62
Valmiit peliasetelmat	73
Oman peliasetelman luominen	96
PELINJOHTAJALLE	99
Pelinjohtajan rooli	100
Pelinjohtajan periaatteet ja toiminnot	102
Peliin valmistautuminen pelinjohtajan näkökulmasta	111
Pelikerran kulku ja aikataulu	112

TIETOA AIKAKAUDESTA	117
Millainen oli keskiajan maailmankuva?	118
Noidat ja noituus	119
Alkemistit ja alkemia	121
Astrologit ja astrologia	124
Erilaiset ajat ja aikakaudet	128
<i>Keskiaika</i>	129
<i>Uusi aika</i>	132
Elämää maaseudulla	134
Elämää kaupungissa	136
Hovielämää	138
Laki ja oikeus	140
Rikos ja rangaistus	143
Kirkollinen oikeus	144
Noitavainot ja noitaoikeudenkäynnit	145
KIRJALLISUUTTA JA LISÄTIETOJA	148

JOHDANTO

Mitä roolipelit ovat ja millainen roolipeli Tähtiin kirjoitettu on?

Roolipeli on nimensä mukaisesti peli, jossa jokaisella pelaajalla on jokin pelin maailmaan ja tilanteeseen sopiva rooli eli hahmo. Peliryhmässä on useimmiten noin 4–6 henkilöä. Sopiva määrä pelaajia riippuu pelistä. Tyypillisesti yksi ryhmän jäsenistä toimii pelinjohtajana, joka ei pelaa hahmoa vaan ohjailee tapahtumien kulkua ja kuvailee millaisia vaikutuksia pelihahmojen toiminnalla on. Tähtiin kirjoitettua on kuitenkin mahdollista pelata myös ilman erillistä pelinjohtajaa.

Roolipelejä on paljon erilaisia. Niitä varten on kirjoitettu lukemattomia pelimaailmoja ja luotu monia sääntöjärjestelmiä. Jotkut roolipelit ovat pieniä vihkoja, toisiin puolestaan on julkaistu hyllymetreittäin suuria kovakantisia nelivärivakuvitettuja kirjoja. Joitakin pelejä pelataan enimmäkseen kertapeleinä, eli ryhmä kokoontuu kerran ja pelaa yhden rajatun seikkailun. Toisia pelejä taas pelataan pitkinä kampanjoina, jotka voivat kestää muutaman pelikerran tai jopa monia vuosia.

Itse peli on pohjimmiltaan keskustelu: pelaajat puhuvat siitä, millainen yhteinen pelimaailma on, ja miten pelaajien hahmot siinä toimivat. Useimmissa roolipeleissä heitetään noppaa tai noppia, kun hahmo esimerkiksi yrittää tehdä jostain vaikeaa ja halutaan tietää, kuinka hyvin yritys onnistuu. Roolipeliä voi pelata esimerkiksi pöydän ääressä istuen, ja pelin maailma ja tapahtumat syntyvät mielikuvituksen voimin. Mitään erityistä rekvisiittaa kuten rooliasuja tai vastavaa pelaamiseen ei siis tarvita.

Pelikirjat eli hahmolomakkeet hahmomuiistiinpanoja varten voit kopioida tästä kirjasta tai ladata pdf-muodossa ja tulostaa pelin kotisivulta.

Tähtiin kirjoitettu on melko yksinkertainen roolipeli. Tämä nimenomainen peli on suunniteltu pelattavaksi kertapelinä. Peliryhmä valitsee yhden peliasetelman, tekee siihen sopivat hahmot ja pelaa sitten asetelman tilanteen yhdeltä istumalta. Yhden pelikerran kesto on noin 2–4 tuntia. Myös sääntöjärjestelmä on yksinkertainen: pelissä heitetään kah-ta tavallista 6-sivuista noppaa, joiden silmäluvut lasketaan yhteen. Noppien lisäksi peliä varten tarvitaan lähinnä muis-tiinpanovälineet.

Verrattuna moniin muihin peleihin Tähtiin kirjoitettu sisältää tiettyjä poikkeuksia roolipelaamisen tyypillisiin sääntöihin. Merkittävin ero totuttuihin käytäntöihin on se, että pelissä on yksi keskushahmo, jota kaikki saavat pelata vuorotellen. Lisäksi jokaisella pelaajalla on oma yhteisöhahmo. Keskushahmo on valittuun peliasetelmaan sopiva noita, astrologi tai alkemisti ja yhteisöhahmot ovat ympäröivän yhteisön jäseniä.

Tämä kirja ei sisällä laajaa maailmankuvausta, koska peli tapahtumineen sijoittuu todelliseen maailmaan ja historialliseen aikakauteen. Tausta- ja lisätietoa on siis tarjolla runsaasti. Peliin osallistuminen ei silti edellytä syvällistä perehtymistä Euroopan keskiajan historiaan, vaan yleisluontoinen käsitys ajanjaksosta ja mielenkiinto aiheetta kohtaan riittävät hyvin lähtökohdaksi. Kirjaan sisältyy myös tiivis infopaketti keskiajan Englannista sekä siitä maailmasta ja yhteiskunnasta, johon peli sijoittuu. Kaikkea materiaalia ei ole pakko lukea voidakseen pelata peliä, ja valmiiden peliasetelmien yhteydessä on mainittu, mitkä osiot kannattaa lukea ennen kyseisten tapahtumien pelaamista. Lisäksi aivan kirjan loppuun on koottu lukuvinkkejä.

Peliä voi halutessaan pelata perinteiseen tapaan niin, että yksi pelaajista ottaa pelinjohtajan roolin. Tässä tapauksessa pelinjohtaja kertoo, mitä maailmassa tapahtuu ja miten muu ympäristö sekä sellaiset sivuhahmot, jotka eivät ole kenenkään pelaajan hallinnassa, reagoivat pelaajien hahmojen toimiin. Peliasetelmat on kuitenkin suunniteltu niin, että peliä voi helposti pelata myös ilman pelinjohtajaa. Kirjassa on ohjeet molempiin pelaamisen tapoihin.

Mitä tämä kirja sisältää?

Tästä kirjasta löydät kaiken, mitä tarvitset pelataksesi Tähtiin kirjoitettu -roolipeliä.

Pelaajan osio

Kirjan ensimmäinen osio (Pelaajalle, s. 15–98) kattaa pelin käytännön järjestelyihin ja pelaamiseen liittyvät asiat. Aluksi käydään läpi tarpeelliset ennakkovalmistelut, tämän nimenomaisen pelin yleiset käytännöt ja esitellään muutamia tapoja turvallisemman tilan luomiseen. Sitten käsitellään pelikerran rakenne ja pelisäännöt, tutustutaan keskushahmoihin ja yhteisöhahmoihin, hahmonluontiin sekä siihen, miten pelikirjoja eli hahmolomakkeita täytetään ja käytetään.

Osion lopusta löytyvät valmiit peliasetelmat eli skenaariot. Asetelmien yhteydessä esitellään tilanteet ympäristöineen, kerrotaan mille keskushahmolle ne on suunnattu ja ehdotetaan millaisia yhteisöhahmoja pelissä voisi olla. Lisäksi tarjotaan joitakin ideoita lähtökohdiksi pelin käynnistämiseen. Peliasetelmassa kerrotaan, millaiseen konfliktiin keskushahmo ja hänen yhteisönsä ovat ajautuneet. Pelaajien tehtävä on hahmojensa silmin ja improvisaation keinoin selvittää, miten tilanteeseen päädytään. Pelin aluksi pelataan siis peliasetelman tilannetta kohti, ja pelin lopuksi selvitetään, mitä tilanteesta seuraa.

Tähtiin kirjoitettua voi pelata ilman erillistä pelinjohtajaa tai fasilitaattoria ja kirjan alkupuoli onkin kirjoitettu tätä ajatellen. Jos haluatte, että joku peliryhmästänne ottaa vastuuleen pelinjohtajan roolin, löytyy tähän neuvoja ja vinkkejä seuraavasta osiosta (Pelinjohtajalle, s. 99–115). Ohjeet pelikerran valmisteluun ja omien peliasetelmien luomiseen ovat avuksi myös esimerkiksi opettajille, jotka haluavat käyttää roolipeliä opetuksessa. Pelinjohtajan ohjeet ja vinkit on pyritty kirjoittamaan niin, ettei lukijalla tarvitse olla aikaisempaa kokemusta roolipelaamisesta tai pelinjohtamisesta.

Kirjan viimeisen osion (Tietoa aikakaudesta, s. 117–146) muodostaa tiivistetty historian tietopaketti, jonka tavoitteena on auttaa luomaan yleiskuvaa siitä, millaista elämä oli Euroopassa ja erityisesti Englannissa niinä vuosisatoina, joihin Tähtiin kirjoitettu keskittyy.

Pelinjohtajan osio

Pelimaailma

Monen roolipelin skenaarioissa kuvatut tapahtumat ovat pelin **lähtökohta**. Tähtiin kirjoitetun peliasetelmassa kuvattu tilanne on pikemminkin pelin **käännepiste**. Pelin alkuosaa voi siis ajatella takaumana. ”Kuinka me päädyimme tähän tilanteeseen?”

